Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 16. marts 2006 i BS

mod

Nordea Bank Danmark A/S
Christiansbro Strandgade 3
0900 København C

Under denne sag, der er anlagt den 18. juni 2004, og hvori dommen i medfør af retsplejelovens § 218 a, stk. 2, er skrevet uden fuldstændig sagsfremstilling, har sagsøgerne, nedlagt følgende påstand:

Sagsøgte dømmes til at betale sagsøgerne 463.000,00 kr. med tillæg af procesrente fra den 18. juni 2004 til betaling sker.

Sagsøgte, Nordea Bank Danmark A/S, har principalt nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært om frifindelse mod betaling af et mindre beløb.

Sagen drejer sig om, hvorvidt sagsøgte har pådraget sig et erstatningsansvar i forbindelse med en omlægning af sagsøgernes pensionsordninger.

Sagsøgerne har under sagen haft fri proces. Der er retshjælpsforsikringsdækning i Codan, policenummer .

Delvis sagsfremstilling.

pensionsordninger blev omlagt i foråret 2001.

Før omlægningen havde og følgende pensionsordninger:

1. Kapitalpension hos Nordea Bank Danmark, værdi pr. 1. marts 2001 521.408 kr.
2. Kombineret kapital- og rateforsikring hos Codan med

tilknyttet dækning ved nedsat erhvervsevne; udbetaling af sum pr. 1. oktober 2006, 96.686 kr. samt årlig udbetaling af 36.688 kr. i 10 år fra 1. oktober 2006. Årlig præmie 62.437 kr.
Værdi pr. 31. december 1999 792.444 kr.

3. Kapitalforsikring i Danica med dækning ved nedsat erhvervsevne; udbetaling pr. 1. april 2007, med 307.763 kr.
Værdi pr. 25. januar 2001 191.951 kr.

Rateforsikring i Codan med årlig udbetaling på 94.615 kr. fra 1. oktober 2003 i 10 år. Præmie 35.753 kr.
Værdi pr. 31. december 1999 582.213 kr.

Efter omlægningen var pensionsordningerne sammensat således:

---

1. Rateforsikring i Nordea Pension. Årlig udbetaling 60.243 kr. fra 1. oktober 2014 i 10 år.
Værdi 31. januar 2003 457.635 kr.
2. Knæklivrente i Nordea Pension med årlig udbetaling indtil 1. april 2004 145.629 kr.: fra 1. april 2004 til 2011 8.903 kr. årligt. Tegnet på liv og inklusiv garanti
Indskud 460.000 kr.
3. Ratepension hos Nordea Bank Danmark med udbetaling i 10 år fra 1. januar 2006
Værdi pr. 2. april 2003 192.975 kr.
4. Ratepension hos Nordea Bank Danmark med udbetaling i 10 år fra 1. januar 2006
Værdi pr. 2. april 2003 153.098 kr.

Ratepension hos Nordea Bank Danmark med udbetaling over 10 år fra 1. februar 2011
Værdi pr. 2. april 2003 605.070 kr.

Af et budgetskema af 17. januar 2001 fra Unibank A/S (Nordea Bank Danmark A/S) som oplyses at være udarbejdet på grundlag af daværende pensionsordninger fremgår det, at familien årlige rådighedsbeløb i perioden 2001 - 2011 svingede fra minus 107.187 kr. til plus 62.559 kr.

Det er oplyst, at der i forbindelse med omlægningen af pensionsordningerne blev afholdt to møder i banken, henholdsvis den 18. januar 2001 og den 1. marts 2001, og at Nordea til brug for møderne havde udarbejdet mødepla-

ner

Af mødeplanen til brug for mødet den 1. marts 2001 fremgår bl.a.:

"...
Spørgsmål siden sidste møde ??

Ønsker til pensionistøkonomien
- Uændret rådighedsbeløb. Bør være kr. 0,0, idet alle udgifter er medregnet i budgettet.
- At betale mindst muligt i skat
- At få mest muligt i offentlige ydelser - pensionstillæg
- At begge - - ligestilles ret økonomisk.
- At bruge 150.000 kr. på bilskift (hæves af jeres frie penge).
"

revisor, revisor , har i en skrivelse af 7. juni 2002 opgjort familien tab således:

"Vedr.

Beregnede udbetalinger i perioden 2005 - 2016	1.921.441 kr.	
- Præmie 4 år - ca	235.600	1.685.841 kr.
+ Netto udbetalt kapitalpensioner		460.000 kr.
Udbetalt i alt frem til udgangen af 2016		2.145.841 kr.

Udbetalinger fra de nytegnede forsikringer:

Tryg police	3 år á 134.000 kr.	402.000 kr.	
	7 år á 8.500 kr.	59.500 kr.	
		461.500 kr.	
Tryg police	- 10 år á 57.961 kr.	579.610 kr.	
Nordea police			
	- 10 år á 56.955 kr.	569.550 kr.	1.610.660 kr.
Mindre udbetaling			535.181 kr.

Vedr.

Beregnede udbetalinger i perioden 2003 - 2013		1.248.321 kr.	
- Præmie - 2 år - ca.		- 74.000 kr.	1.174.321 kr.

Udbetalinger fra nytegnet forsikring:

Nordea police
10 år á 126.714 kr. 1.267.140 kr.

Større udbetaling 92.819 kr.

Sammenlagt giver det en mindre udbetaling på ca. 445.000 kr."

Det er under sagen oplyst, at de anførte nytegnede forsikringer i Tryg Forsikring, som er anført i revisor skrivelse, er de pensionsforsikringer, som er anført under Nordea Pension i indledningen til sagsfremstillingen.

har under sagen anført, at påstanden kan opgøres således:

Mindre udbetaling:	445.000 kr.
Omkostninger:	18.000 kr.
Ialt	463.000 kr.

har samtidig anført, at de i virkeligheden får udbetalt et noget mindre beløb end anført efter de nye ordninger, og at tabet reelt er 600-700.000 kr.

Nordea Bank Danmark A/S har under sagen anfægtet sagsøgernes opgørelsesmetode.

Forklaringer.

Der er under sagen afgivet forklaringer af sagsøgeren og

har forklaret, at han i 47 år var på Faxe Ladeplads Savværk. Siden 1951 har han været kunde i bankens afdeling i Faxe Ladeplads, og han er fortsat kunde i afdelingen. Han har siden 1975 haft revisor som revisor. Revisor har lavet hans regnskaber og selvangivelser, da han ikke selv har forstand på dette. Sagsøgernes daværende pensionsordninger i Codan og Danica blev oprettet på revisor foranledning. Han havde før omlægningen af pensionsordningerne en kapitalpension i Nordea, som udløb, når han fyldte 60 år. Kapitalpensionen var oprettet af savværket.

Det var banken, der rettede henvendelse til sagsøger vedrørende pensionsordningerne. Det var således på bankens initiativ, at der blev aftalt et møde vedrørende pensionsordningerne. Sagsøger rettede ikke henvendelse til banken vedrørende ophævelse af kapitalpensionen eller om køb af en bil.

Sagsøgerne var til et møde med deres bankrådgiver i afdelingen i Faxe Ladeplads, og spurgte, om banken skulle se på deres pensionsordninger. De besvarede dette bekræftende, og oplyste, at hun ville lade se på det. fik forskellige bilag, herunder et budgetskema, som de havde udfyldt derhjemme. Sagsøger var på daværende tidspunkt i færd med at sælge sin virksomhed og ville derfor fremover ikke få løn. Sagsøgerne havde et gældfrit hus og en bankbog med et indestående på 200.000 kr. De talte ikke med deres datter om, hvorledes deres økonomi skulle se ud.

En måneds tid efter var sagsøgerne til et nyt møde i afdelingen i Faxe Ladeplads. Der blev ialt afholdt 2 - 3 møder, og deres datter var kun med til det ene af møderne, vist nok til det andet møde. Datteren var bare med for at lytte. Datteren er translatør og havde ingen økonomisk uddannelse. og deltog i møderne, og til et af møderne deltog også en mand fra Køge, som forklarede, hvad pengene skulle investeres i.

Sagsøger gav flere gange udtryk for, at han ikke kunne forstå, at banken kunne gøre det gratis. Banken sagde til sagsøger, at de også kunne lade andre se på tingene, men det gjorde sagsøger ikke, da han havde fuld tillid til banken. Hans tillid til bankens rådgivere var årsagen til, at han accepterede foreslaget til omlægning af pensionsordningerne. De løsningsforslag, som banken fremkom med, forstod han ikke så meget af, men han troede på det, som de foreslog og havde fuld tillid til dem.

Sagsøger husker ikke, om han fik udleveret mødeplanerne for møderne den 18. januar og 1. marts 2001. Møderne i banken varede 1 1/2 - 2 timer, og rådgiverne forklarede meget.

Der blev lagt nogle papirer frem under mødet den 18. januar 2001, og på et tidspunkt fik sagsøger også et budgetskema, som var udfyldt af Nordea. Sagsøgernes rådighedsbeløb havde selvfølgelig betydning for dem, men sagsøger forstod ikke så meget af tallene. Banken sagde til dem, at hvis de gjorde sådan og sådan ville de få mere fra de offentlige kasser og ville komme til at betale mindst muligt i skat. Sagsøgerne ville selvfølgelig godt betale så lidt i skat som muligt.

Sagsøger sagde under møderne, at sagsøgerne gerne ville havde det samme rådighedsbeløb, som de hele tiden havde haft, og de de gerne ville have en ny bil. Bilen blev købt for de penge, som sagsøgerne havde stående i banken, d.v.s. de 200.000 kr.

Foreholdt mødeplanen for mødet den 1. marts 2001 har sagsøger forklaret, at det godt kan passe, at de på dette møde blev præsenteret for et nyt budget, og at de vist fik 2 - 3 budgetter ialt. Rådgiverne talte om, at sagsøgerne kunne opnå det, som de ønskede, ved en flytning af pensionsordningerne. Dette

havde sagsøger tillid til, og han underskrev herefter papirerne vedrørende flytning og ændring af pensionsordningerne. Han drøftede ikke omlægningen af pensionsordningerne med revisor , da revisor , kostede penge, og banken gjorde det gratis.

Han havde ingen mistanke om, at der var noget galt før revisor gjorde opmærksom på dette i forbindelse med udarbejdelsen af sagsøgers selvangivelse. Sagsøger bad revisor om at undersøge tingene. Det fremgår af revisor skrivelse af 7. juni 2002, at de gamle pensionsordninger var mere værd end de nye pensionsordninger. Forespurgt om sagsøger forklarede revisor om forudsætningerne i forbindelse med omlægningen, d.v.s. uændret rådighedsbeløb, mindst mulig skat og mest mulig i offentlige ydelser forklarede sagsøger, at han ikke gjorde dette.

_____, har forklaret, at hun er sagsøgernes datter. Hun er translatør, og hun havde ikke en økonomisk uddannelse i 2001. Hun har også Nordea i Faxe Ladeplads som bankforbindelse.

Under et ærinde i banken i 2000 meddelte vidnet , at hendes far ikke ønskede, at deltage i et møde vedrørende en eventuel ændring af forældrenes eksisterende pensionsordninger. sagde til vidnet, at hendes forældre burde genoverveje dette, og hendes forældre blev efterfølgende enige om, at at der ikke kunne ske noget ved at lade banken se de eksisterende pensionsordninger i gennem. Der blev herefter aftalt et møde i afdelingen i Faxe Ladeplads. I mødet deltog vidnet, hendes forældre samt og . Vidnet tror ikke, at de havde nogen papirer med til mødet, men muligvis medbragte de papirer vedrørende de eksisterende pensionsordninger. De havde ikke nogen udfyldte skemaer med til mødet.

Under mødet den 18. januar 2001 blev vidnet og hendes forældre præsenteret for et budget. Banken gav udtryk for, at hendes forældre havde en sund økonomi, men at nogle af de eksisterende pensionsordninger kunne udskiftes med nogle bedre ordninger. Sagsøgerne og vidnet oplyste, at de ikke havde nogen økonomisk indsigt, og at de 100 % måtte forlade sig på bankens rådgivning. Vidnets rolle under mødet var alene at lytte. Konklusionen på mødet blev, at banken skulle undersøge sagen og regne på tingene, hvorefter banken ville indkalde til et nyt møde, hvor banken ville præsentere deres forslag. Sagsøgerne afleverede herefter de papirer og data, som banken bad om. Vidnet mener imidlertid ikke, at forældrene på noget tidspunkt udfyldte nogle skemaer til brug for banken, men det kan godt være, at de har udfyldt et budgetskema.

Der blev afholdt ialt 3-4 møder i afdelingen i Faxe Ladeplads, og vidnet var med til alle møderne. Vidnet mener også, at og var med til samtlige møder. Udover møderne i afdelingen i Faxe Ladeplads var forældrene til et møde i banken i Køge.

Under møderne i afdelingen i Faxe Ladeplads blev der ikke talt om de eksisterende pensionsordninger. Forældrene og vidnet sagde under møderne, at at det var vigtigt, at forældrene havde en sikker, stabil og jævn fordelt indtægt, når faren var gået på pension. Forældrene lagde vægt på, at de hver måned havde en indtægt, der kunne dække deres udgifter, d.v.s. som sikrede dem en fast og stabil indtægt. De fokuserede ikke på offentlige ydelser, og skat lod de banken om. Pensionsordningerne blev ikke lagt an på, at der skulle købes en ny bil. Forældrene udskiftede deres bil hver 3-4 år. De forstod ikke ret meget af løsningsforeslagene og måtte stole på den rådgivning, som de fik. Vidnet har ikke set mødeplaner for møderne, som hun deltog i. Forældrenes revisor deltog ikke i møderne i banken, da de havde tillid til banken, og møderne i banken fandt sted på bankens initiativ. Vidnet mener iøvrigt ikke, at de blev opfordret til at tage en revisor med til møderne. Efter pensionsomlægningen troede forældrene, at de var endnu bedre sikret.

_____ har forklaret, at han i 10 år har været områdedirektør i Nordea i Køge, og at han har 165 medarbejdere under sig. Han har en bankmæssig uddannelse. Bankrådgiverne tager sig af den generelle kunderådgivning. For så vidt angår pension og investering har banken et special korps.
er bankrådgiver i Faxe på privatkundedelen. Etablering af kapitalpension og andre lette ting falder ind under hendes kompetence.

Såfremt der skal ophæves en eksisterende pensionsordning eller foretages ændringer i en pensionsordning er det typisk en specialist som i Køge, som der bliver taget kontakt til. Nordea er en rådgivende bank, som samtidig sælger bankprodukter. Nordeas produkter er fuldt ud konkurrencedygtige. Ved rådgivning indhenter banken ikke tilbud fra andre pensionsudbydere. Det er bankens politik at rådgive, og medarbejderne har ingen provisionsordning ligesom der ikke er krav om, at de skal præstere en vis omsætning.

Vidnet hørte første gang om sagen, da direktionen modtog revisor skrivelse af 1. juli 2002. Efter at have forelagt sagen for bankens juridiske afdeling besvarede vidnet revisor henvendelse ved en skrivelse af 2. august 2002. Vidnet var blevet orienteret om, at var kommet ind i banken for at ophæve en kapitalpension,og at i den anledning havde orienteret ham om muligheder og bankens ekspetice, samt at der efterfølgende var blevet afholdt nogle møder. Vidnet opfattede sagen som en udmærket sag. Ophævelse af en kapitalpension kan have skattemæssige konsekvenser, og det ville have været uheldigt kun at ophæve 1 pensionsordning. Det er bankens politik, og en del af bankens koncept, at banken skal se på skat, rådighedsbeløb, sociale ydelser og familiens ønsker. Dette ses også at være fulgt i denne sag. Vidnet har tillid til, at rådgivningen i denne sag er i overensstemmelse med familien ønsker, og vidnet kan ikke se, at sagsøgernes situation er blevet forringet. Der var store præmiebetalinger på de gamle ordninger, og der skulle ske noget.

Vidnet afholdt sammen med et møde med og forsikringsmægleren . Da vidnet ikke kunne se, at banken havde gjort noget forkert henviste vidnet til Ankenævnet.

har forklaret, at hun er bankuddannet, og at hun herudover er eksamineret erhvervsassurandør. Hun har været ansat i banken i 25 år. Hendes funktion er formuerådgivning, og hun sidder i en specialistgruppe i Køge, der beskæftiger sig med pension, og vidnet arbejder udelukkende med dette. Vidnet yder rådgivning i komplekse og tunge sager. Denne sag forløb som alle andre sager, og der var god tid til sagen. Vidnet fik at vide, at havde rettet henvendelse til og spurgt om udbetaling af en kapitalpension, og at i den anledning havde foreslået et møde med en investerings- og formuerådgiver. Svendsen havde fået et budgetskema med hjem, som banken fik retur i udfyldt stand, og i november 2000 blev der aftalt et møde til afholdelse i januar 2001.

Hvis havde hævet én kapitalpension ville dette have medført en efterbeskatning. Alle kapitalpensioner skulle i givet fald ophæves. Vidnet fik en række papirer fra , og forberedte sig 4-5 timer til mødet den 18. januar 2001 med .

Ved starten af mødet den 18. januar 2001 udleverede vidnet en mødeplan for mødet, som også fik med hjem. Vidnet udleverer altid en mødeplan, som er vidnets agenda for forberedelsen. I mødet den 18. januar 2001 deltog og , samt vidnet.

Under mødet blev budgettet af 17. januar 2001 gennemgået punkt for punkt. Der var meget dokumentation at gennemgå for så vidt angik skat, efterløn og pension. Budgettet af 17. januar 2001 viser på side 1 summen af det hele, når man tager højde for skat, offentlige ydelser m.v. Der er tale om en opgørelse i nutidskroner. Tallene i budgettet stemte ikke overens med familien s ønsker, idet udgifterne, som havde oplyst i det udfyldte budgetskema, ikke svarede til indtægterne. manglede 107.000 kr. netto for at få budgettet til at hænge sammen. Dette blev drøftet på mødet. Man drøftede den forventede økonomi og de nuværende pensionsordninger, specielt forsikringsordningerne i Codan og Danica, samt s formue iøvrigt. Man var hele paletten rundt. Mødet varede omkring 2 1/2 time. Det blev aftalt, at vidnet skulle arbejde videre med sagen og fremkomme med løsningsforeslag, som opfyldte s ønsker. Vidnet mener, at hun spurgte om andre skulle deltage i mødet, f.eks. en revisor. Vidnet opfattede datteren som og s sparringspartner.

Familien s ønsker var det som fremgår af mødeplanen for mødet den 1. marts 2001, d.v.s. et uændret rådighedsbeløb samt at indtægterne

skulle modsvare udgifterne. Da alle udgifter var medtaget i budgettet skulle der stå 0 på bundlinien.

Vidnet medbragte to løsningsforeslag til mødet den 1. marts 2001. Budgettet blev på ny gennemgået, og også dette møde varede omkring 2 1/2 time. Man så 20 år frem i tiden. Det ene af vidnets løsningsforeslag blev valg, og syntes, at det var et godt foreslag, og de underskrev alle papirerne under mødet. Før mødet havde vidnet undersøgt, hvad det ville koste at ophæve de eksisterende ordninger og kunne derfor oplyse disse omkostninger. havde efterfølgende den 16. marts 2001 et møde med investeringsrådgiver

Den 28. februar 2002 var vidnet og til et møde i afdelingen i Faxe Ladeplads med , revisor og forsikringsmægler Under mødet blev der stillet spørgsmålstegn ved den rådgivning, som vidnet havde ydet, og stemningen under mødet var ikke behagelig. Vidnet har ikke oplevet, at skulle være utilfreds.

Forsikringsmægler anmodede vidnet om at udfylde et skema vedrørende pensionsændringerne, hvilket vidnet gjorde. Vidnet sendte skemaerne med en skrivelse af 10. april 2002, hvor vidnet beskrev de ændringer, der var sket og formålet med ændringerne.

Vedrørende skemaet bemærkede vidnet vedrørende pensionen i Nordea Pension, hvor der blev indskudt 460.000 kr., at udbetalingen startede den 1. april 2001 med en årlig udbetaling på 139.831,10 kr. Dette er årsagen til forskellen i indskudsbeløb og depotværdi pr. 1. marts 2002. De anførte udbetalinger i skemaet er i nutidskroner. Tallene vedrørende forsikringerne er således nøgne tal uden bonus. Bonus er renten på forsikringsordninger og udgør 9,5 %. Nutidskroner er lig med købekraften i dag, og nutidskroner er et lavere tal end fremtidskroner.

Vedrørende opgørelsen i revisor s skrivelse af 7. juni 2002 har vidnet forklaret, at hun ikke kunne forholde sig til tallene. Der var ikke ingen dokumentation for tallene, og det vides ikke om der er tale om nutidskroner eller fremtidskroner. Endvidere er der ikke taget højde for skat og samspillet med sociale ydelser og præmiebetalinger. Der er tale om sammenligninger på forskellige vilkår, herunder forskellige udbetalingsperioder, ligesom der ikke er taget højde for nutidskroner kontra fremtidskroner. Vidnet kunne derfor ikke tage opgørelsen alvorligt. Prognoserne, der ligger til grund for tallene, mangler, ligesom der mangler dokumentation for, om der er tale om nutidskroner eller fremtidskroner. Sagsøgerne har selv i et processkrift oplyst, at de gamle ordninger er opgjort i fremtidskroner.

Vidnet har efterfølgende udarbejdet et støttebilag, der har samme udgangspunkt som revisor s opgørelse. I støttebilaget har vidnet taget 1. årsudbetaling for alle ordninger og ganget med antal udbetalinger. Den gamle

ordning er opgjort i fremtidskroner og den nuværende ordning i nutidskroner. Forskellen mellem kr. 1.472.630 kr. i udbetalt beløb i den gamle ordning i henhold til vidnets opgørelse og de 1 921 441 kr. i revisor opgørelse skyldes, at revisor operer med et stigende tal og ikke med et fast tal. Opgørelsen i støttebilaget er heller ikke rigtig, men er udarbejdet for at operere med tal, som har nogenlunde samme udgangspunkt. Vidnets udregning giver et helt andet tal end i revisor s opgørelse, idet vidnets udregning medfører, at der udbetales 257.280 kr. mere i den nye pensionsordning end i den gamle pensionsordning. Dertil kommer bl.a. skattefordelen. De 460.000 kr., som indbetalte i den nye pensionsordning giver et årligt skattefradrag på 46.000 kr. i 10 år. Skattefordelen er ikke medtaget i støttebilaget. Endvidere er fordelen i forhold til folkepension ikke medtaget. Skattefradraget nedbringer den personlige indkomst, hvilket påvirker folkepensionstillægget, og hr. og fru får begge 26.000 kr. mere i årligt tillæg brutto som følge af omlægningen af pensionsordningerne.

Overflytningsomkostningerne udgjorde 1.327 kr. pr. police rate- eller kapitalpension. har ikke fået en rente på under 4,5 % under den nye pensionsordning. I 2001 fik 9,5 % netto i rente.

Vidnet har videre forklaret, at der ikke blev udarbejdet møde referater af møderne den 18. januar og 1. marts 2001. Efter sagen opstod blev der den 18. oktober 2001 lavet et internt møde referat.

Der blev ikke i forbindelse med rådgivningen indhentet tilbud fra andre selskaber. Vidnet undersøgte ikke, om kunne undgå betaling af præmie for tab af erhvervsevne i den gamle pensionsordning.

Vidnet sammenlignede de gamle og nye ordninger, men vidnet kunne ikke sammenligne beregningerne nøjagtigt. Vidnet beregnede fra bundlinien af budgettet. Dette var vidnets styringsredskab sammenholdt med skat og offentlige ydelser.

, har forklaret, at han har været revisor i 30 år, og at han driver en selvstændig revisionsvirksomhed i Rønnede. Han anvender en stor del af sin tid på rådgivning, og han har været revisor for familien siden 1975. Han har ydet rådgivning omkring selvsangivelse, pensionsopsparing m.v. De daværende pensionsordninger var vidnet initiativtager til.

I efteråret 2000 fortalte , at han havde talt med banken om fremtiden, og at banken havde rost hans opsparing.

Da vidnet i marts/april 2001 udarbejdede s årsregnskab for 2001 opdagede han, at der var sket en ændring med pensionsordningerne. Vidnet havde ment, at s pensionsordninger var på plads. Vidnet var heref-

ter interesseret i at få oplyst, hvor meget, der ville komme til udbetaling på de nye pensionsordninger, og hvornår. oplyste, at de havde haft møder med banken vedrørende omlægningen af pensionsordningerne, og at der havde været budgetmateriale fremme. oplyste, at han opfattede den nye pensionsordning som en udmærket ordning, og at han havde fuld tillid hertil. og vidnet blev imidlertid enige om, at vidnet skulle se på omlægningen af pensionsordningerne. Vidnet forelagde ligeledes sagen for forsikringsmægler , som er en samarbejdspartner. Både og vidnet følte, at der var sket en forringelse ved omlægningen. De forsøgte efter aftale med at lave en opgørelse. De kontaktede også Nordea, og Nordea mente, at de havde gjort det rigtige. Vidnet deltog i møder med Nordea både i Faxe Ladeplads og i Køge. Under møderne talte Nordea alene om, hvad de havde gjort. Vidnet havde lavet opgørelser, der viste, at der var en mango i s disfavør. Vidnet lavde den opgørelse, som fremgår af vidnets skrivelse af 7. juni 2002 til Nordea.

Vedrørende opgørelsen af 7. juni 2002 har vidnet forklaret, at han indhentede oplysninger fra Codan om, hvad der ville blive udbetalt i perioden fra 2005 og tillagde de 4,5 %, som var rentegarantien, hvorefter tallet 1.921.441 kr. fremkom. Tallet 1.921.441 kr. er således incl. 4,5 % rente og er i nutidskroner. Den anførte præmie på 235.600 kr. udgør rettelig 245.000 kr. Kapitalpensionen på 762.000 kr. blev berigtiget og der blev netto udbetalt 460.000 kr. Vidnet mener, at beløbet på 2.145.841 kr., som udgør den samlede udbetaling på s gamle pensionsordninger, er et beløb i nutidskroner, da man var tæt på udbetalingstidspunkterne.

Vedrørende de nye pensionsforsikringer har vidnet oplyst, at de nye pensionsordninger er opgjort i nutidskroner og ikke er tillagt renter. For så vidt angår de oplyste årlige udbetalinger på 134.000 kr. og på 8.500 kr. er disse tal lig med det anslåede årlige beløb ved oprettelsen, men at det har efterfølgende vist sig, at der blev udbetalt henholdsvis 142.724 kr. og 9.294 kr. årligt, hvorfor beløbet skal ændres i forhold hertil. For så vidt angår pensionsordningen med en årlig udbetaling på 57.961 kr. skal dette beløb ændres til 61.714 kr. i årlig udbetaling. Endelig skal pensionsordningen med en årlig udbetaling på 56.955 kr. ændres til 51.302 kr., idet det bemærkes, at udbetalingsvilkårene er ændret, idet der nu sker udbetaling fra 2005.

For så vidt angår opgørelsen af s daværende pensionsordning er der tale om beregnede udbetalinger tillagt 4,5 % rente. Der ville i den nye ordning oprindeligt blive udbetalt 1.267.140 kr. således som det fremgår af vidnets opgørelse, men efterfølgende er den nye ordning blevet ændret, idet tidspunktet for udbetalingerne er blevet fremrykket til 1. januar 2005. Der udbetales herefter på pensionsordningen i 17 år, og der vil ialt kun blive udbetalt 928.965 kr

Det var klart, at der skete en forringelse af de opsparede midler ved omlæg-

ningen af pensionsordningerne, og sagen blev derfor startet op. Nordea har ikke villet erkende dette og har blot afvist vidnets måde at opgøre tabet på.

Tallene i opgørelsen er sammenlignelige for de gamle og nye pensionsordninger, når man er så tæt på udbetalingstidspunkterne. Der er ikke tale om fremtidskroner. Vidnets opgørelse opererer alene med bruttobeløb. Der er således ikke taget højde for skat i opgørelsen, og nettobeløbet vil være 40% mindre. s reele tab er større end de 445 000 kr., som fremgår af opgørelsen. Det reele tab udgør 600-700.000 kr.

Forespurgt om de gamle pensionsordningers indvirkning på de sociale pensioner har vidnet forklaret, at man i de gamle ordninger godt kunne have taget højde herfor, idet man kunne have ændret udbetalingstidspunkterne. I de gamle ordninger var der ikke taget højde for, hvorledes udbetalingerne ville berøre folkepensionen, men man kunne have opnået det samme i de gamle ordninger ved at strække udbetalingerne over flere år for at udnytte grænserne.

Forespurgt om vidnet var bekendt med familien s forudsætninger i forbindelse med omlægningen af pensionsordningerne forklarede vidnet, at han ikke var bekendt med dette for så vidt angik møderne med Nordea. Forespurgt om s rådighedsbeløb og rådighedsbeløbets betydning for har vidnet forklaret, at blot kunne have brugt sine frie midler.

Vidnet har endeligt forklaret, at han har anvendt meget tid i forbindelse med sagen, men at han ikke har skrevet nogen regninger for sin bistand til familien .

_____ har forklaret, at hun er bank- og forsikringsuddannet. Hun er tillige merconom og eksamineret pensionsrådgiver, som er den højeste uddannelse indenfor pensionsområdet. Hun er ansat i investerings- og pensionsektionen og er teamleder. Det er hendes ansvar, at bankens koncepter overholdes og at sikre at fagligheden er i top. Hun er garant for, at skik og lovgivning overholdes. Det var også hendes funktion i 2001. Hun deltager i komplicerede kundesager.

Vedrørende rådgivningspraksis i filialnettet har vidnet forklaret, at det er kunden, der sætter rammen, og at banken lægger stor vægt på en grundig forberedelse. Under det første møde med kunden får man indsigt i kundens ønsker, og der foretages en behovsafdækning. Oplysningerne fra dette møde danner rammen for det næste møde. Pensionsrådgivning opdeles i 2 faser - opsparingsfasen og nedsparingsfasen. Ved rådgivningen skal skatteaspekterne medtages. Der skal foretages beregninger, der tager højde for modregningsreglerne i relation til efterløn og folkepension. Løsningsmodelen skal matche alle aspekter. God bankskik tilskriver, at der sker rådgivning om konsekvenserne af de givne transaktioner, også skattemæssigt og i relation

til sociale ydelser.

På det andet møde præsenteres et løsningsforeslag, som understøttes af beregninger. Herefter foretages der en beslutning, og der udarbejdes i givet fald en kontrakt.

Dette er den første sag, hvor man blev mødt med indsigelser fra kundens side. Vidnet kom ind i sagen i midten af 2002, da der kom en klage. I september 2002 deltog vidnet sammen med og i et møde med revisor og forsikringsmægleren .

Pensionsordningen er på ingen punkter angribelig. Der er lavet beregninger, der har været en tænkepause, og der har ikke været tale om en fremskyndet proces.

Ved opgørelser arbejder Nordea i nutidskroner, som viser den reele status. Nutidskroner er købekraften i dag og er selvfølgelig et mindre beløb end fremtidskroner, som indeholder beregninger.

I revisor s opgørelse af 7. juni 2002 er den gamle ordning beregnet i fremtidskroner uden oplysning om, hvilken inflation og bonusforudsætninger, der er indregnet. Endvidere fremgår det, at der for så vidt angår den gamle ordning udover det som er indregnet i beløbene i forvejen tillægges 4,5 % rente. Der opereres således med en rentes rente effekt.

Når banken rådgiver om ændring af pensionsordninger vurderer man konsekvensen af ændringerne. Ved sammenligning af ordninger er det ikke nødvendigt at sammenligne i nutidskroner. Ved vurderingen sammenholdes mange forhold, og det er vigtigt at alle aspekter inddrages.

Procedure.

Sagsøgerne har til støtte for deres påstand anført,

at sagsøgte er professionel rådgiver,

at den af sagsøgte givne rådgivning var utilstrækkelig og ansvarspådragende,

at sagsøgte har ifaldet et rådgiveransvar,

at sagsøgernes pensionsordninger er blevet forringet efter den udførte rådgivning med tab til følge,

at der er dokumenteret et tab svarende til den nedlagte påstand,

at sagsøgerne ikke har haft professionel bistand og ikke er blevet rådgivet hertil,

at revisorudgifter i forbindelse med opklaringen af det skete er tab for sagsøgerne,

at provokationerne er opfyldt, og det gøres endvidere gældende at,

1. Forsikringspræmierne er fastsat ud fra den sidst kendte præmie, altså ingen pristalsregulering af præmien. Fordeling af præmien er maksimalt beløb til kapitalpension skattekode 3, og resterende præmie til ratepension skattekode 2.

2. Om udskydelse af skattebetaling var en skattemæssig fordel for sagsøgerne har ikke været noget sagsøgerne har været opmærksomme på i deres vurdering af projektet, hverken før eller efter omlægningen. Det må være sagsøgte, der skulle beregne skattemæssige fordele/ulemper ved den af dem foreslåede omlægning. Men revisor bekendt er det ikke forelagt sagsøgerne i forløbet. Såfremt sagsøgte finder det relevant bør beregningen komme derfra.

3. Det er korrekt, at det kun er såfremt Nordea Liv og Pension nedsætter sin rente til under 4,5 %, hvilket ikke er aktuelt p.t., men med de renteforhold der er, er risikoen for at renten nedsættes til derunder rimelig stor.

Rentegarantien er en ting, men beløbet renten beregnes af er jo noget helt andet, idet det der er indstående på ordningen i Nordea Liv og Pension, er restbeløbet efter der er betalt afgift af kapitalpensionen, samt omkostningerne til Nordea Liv og Pension i forbindelse med omlægningen.

4. Der henvises flere steder til, at sagsøgerne ikke har anført begrundelse for sagsøgtes manglende rådgivning, idet sagsøgte anfører, at alt er udført på grundlag af sagsøgernes opfordring og ønsker. Der er anført meget om det, og sagsøgte har også udarbejdet utrolig meget materiale, og forelagt det til sagsøgernes godkendelse. Både ved møder og senere i bl.a. skrivelser fra revisor , er det anført, at sagsøgerne ikke har nogen form for indsigt til, at kunne gennemskue om det ene eller andet tilbud er bedre eller ringere, hverken straks eller på sigt. Det bør/skal være noget sagsøgtes godt uddannede personale burde kunne tage højde for. Det bør ikke være således, at personalet kun tager højde for, hvad der er godt for sagsøgte.

5. Med hensyn til det af sagsøgte tidligere anførte om et større pensionstillæg på 24.672,00 kr., som sagsøgerne kan opnå med den ændrede pensionstilrettelægning, kan det kun anføres, at der jo ikke på det pågældende tidspunkt var taget stilling til, om de planlagte udbetalingstidspunkter skulle ændres eller udbetalingsperioderne forlænges, netop for at opnå den maksimale pension.

Sagsøgte har til støtte for sin påstand anført,

at der ikke har været fejl i sagsøgtes rådgivningsproces,

at sagsøgerne har været opfordret til at anvende egen rådgiver - udover datter,

at sagsøgerne under rådgivningen har haft deltagelse af den personkreds, som sagsøgerne ønskede, hvilket efterfølgende er blevet bekræftet af sagsøgerne,

at sagsøgte har efterkommet sagsøgernes ønsker,

at sagsøgte ikke kan tilpligtes at skulle betale omkostninger til sagsøgernes revisor/forsikringsrådgiver og

at sagsøgerne ikke har dokumenteret noget tab.

Udover de ovenfor anførte anbringender er det anført,

at sagsøgernes manglende opfyldelse af de stillede provokationer om fremlæggelse af dokumentation for deres beregninger og den fortsatte manglende opfyldelse af de stillede provokationer, der er fremsat af sagsøgte under hele sagen, bør tillægges processuel skadevirkning, således at der ikke fra sagsøgernes side er dokumenteret noget ansvarsgrundlag eller erstatningsrelevant tab.

Rettens bemærkninger.

Det kan under sagen lægges til grund, at sagsøgerne i foråret 2001 fik omlagt deres pensioner, således at nye pensionsordninger blev tegnet og deres dagældende pensionsordninger blev ophævet.

Sagsøgerne har anført, at sagsøgte i forbindelse med omlægningen af sagsøgernes pensionsordninger har udvist en ansvarspådragende adfærd med heraf følgende tab til følge.

Det fremgår af Forbrugerombudsmandens retningslinier for bankrådgivning, at bankrådgivning skal tilgodese hensynet til den enkelte kunde, at rådgivningen skal ske med udgangspunkt i den enkelte kundes økonomi, og at skatteregler og forholdet til offentlige ydelser må medindrages i rådgivningen.

Ved vurderingen af, hvorvidt sagsøgte har handlet ansvarspådragende i forbindelse med rådgivningen af sagsøgerne må der foretages en konkret vurdering af, hvorvidt omlægningen af pensionsordningerne modsvarede sagsøgernes behov og ønsker på det givne tidspunkt, og herunder at sagsøgerne med omlægningen ikke blev stillet ringere end med de eksisterende pensi-

onsordninger. Ved rådgivning om pensionsordninger, som er af kompleks karakter, må der stilles krav om en fyldestgørende rådgivning.

Efter sagsøgeren s forklaring lægger retten til grund, at sagsøgerne udover deres daværende kapitalpension hos sagsøgte og pensionsforsikringer i Codan og Danica havde et ubehæftet hus og et bankindestående på 200.000 kr., og at bankindestående blev brugt til køb af en ny bil.

Efter sagsøgeren s forklaring lægges det til grund, at overfor sagsøgte gav udtryk for, at sagsøgerne ønskede et uændret rådighedsbeløb, og at sagsøgte under møderne oplyste, at de foreslåede pensionsordninger ville medføre en højere udbetaling af offentlige ydelser og en lavere skat. Datteren har videre forklaret, at sagsøgerne lagde vægt på, at de have en fast og sikker månedlig indtægt, der dækkede deres udgifter efter at gik på pension.

Af mødeplanerne for møderne den 18. januar og 1. marts 2001 sammenholdt med s forklaring, som ikke er bestridt af lægger retten til grund, at uændret et rådighedsbeløb, skatteforhold, muligheden for at opnå mest muligt i offentlige ydelser samt sagsøgtes løsningsforeslag blev gennemgået og drøftet med sagsøgerne, og at der var tale om møder af et par timers varighed.

Retten må videre efter bevisførelsen lægge til grund, at sagsøgernes daværende pensionsordninger ikke modsvarede sagsøgernes årlige indtægtsmæssige behov.

Det fremgår således af et budgetskema som angiveligt er udfyldt af sagsøgte på grundlag af oplysninger meddelt af sagsøgerne, at sagsøgernes indtægter efter de daværende pensionsordninger sammenholdt med sagsøgernes øvrige indtægter giver en ujævn årlig indkomstfordeling, og herunder medfører underskud i nogle år.

Sagen udspringer af, at det er sagsøgernes opfattelse, at der er sket en forringelse af deres pensionsopsparing ved omlægningen, og sagsøgerne ikke er blevet gjort bekendt hermed. Sagsøgerne støtter sig i den anledning på en opgørelse udarbejdet af deres rådgiver revisor Det fremgår af opgørelsen af 7. juni 2002 udarbejdet af revisor , at omlægningen af pensionsordningerne i følge sagsøgerne skulle medføre en mindre samlet bruttoudbetaling i pensionsydelser på 445.000 kr., og revisor har forklaret, at den mindre bruttoudbetaling retteligt beløber sig til 600-700.000 kr.

Ved vurderingen af etablering af en pensionsordning, herunder i forbindelse med ophævelse af eksisterende pensionsordninger, må der naturligvis tages hensyn til pensionskundens indtægtsønsker ligesom der må tages højde for pensionsordningens indflydelse på skat og offentlige ydelser Ved en sam-

menligning af pensioner må det skattemæssige aspekt og indflydelsen på offentlige ydelser indgå ligesom der må ses på udbetalingstidspunkterne.

s og har forklaret i overensstemmelse hermed. En sammenligning mellem pensionsordninger kan ikke ske ved alene at se på de årlige bruttoudbetalinger ved givne pensionsordninger. Derudover kommer at en sammenligning mellem bruttoudbetalinger fra forskellige pensionsordninger må forudsætte, at der sker en sammenligning udfra samme opgørelsesmæssige kriterier. Dette kan ikke lægges til grund at være sket i revisor s opgørelse, hvor tallene iøvrigt ikke nærmere er dokumenteret. Derimod kan det efter bevisførelsen lægges til grund, at revisor i sin opgørelse opgør de daværende ordninger med 4,5 % i årlig rente, og at der tillægges renters rente, mens de nye ordninger opgøres med et fast årligt beløb uden tillæg af rente og bonus. Endvidere er det ubestridt, at revisor s opgørelse ikke tager højde for pensionsordningernes indflydelse på folkepension og skat. Af revisor s forklaring fremgår videre, at han ikke har været bekendt med de forudsætninger, som sagsøgerne måtte have haft i forbindelse med de nye pensionsaftaler. Revisor s forklaring må endvidere forstås således, at han ikke afviser, at de daværende ordninger i et eller andet omfang burde have været ændret.

Efter bevisførelsen finder retten det ikke godtgjort, at sagsøgte har handlet ansvarspådragende ved sin rådgivning i forbindelse med omlægningen af sagsøgernes pensionsordninger. Der er således ikke grundlag for at fastslå, at sagsøgerne ikke er blevet ydet en fyldestgørende rådgivning om de økonomiske konsekvenser ved en omlægning af pensionsordningerne. Endvidere er der ikke grundlag for at fastslå, at sagsøgte skulle have handlet i strid med sagsøgernes interesser, eller at sagsøgerne iøvrigt er blevet økonomisk dårligere stillet ved den skete omlægning af pensionsordningerne. Det kan hertil tilføjes, at retten ikke finder, at det i forbindelse med rådgivningen af sagsøgerne påhvilede sagsøgte at indhente tilbud fra konkurrerende pensionsudbydere, og at det er uden betydning, hvem af parterne, der tog initiativet til en drøftelse af de daværende pensionsordninger.

Sagsøgtes frifindes herefter som nedenfor anført.

Sagsøgerne skal i sagsomkostninger betale 56.000 kr. til dækning af sagsøgtes advokatomkostninger. Retten har herved lagt vægt på sagens genstand og karakter sammenholdt med sagens udfald.

T h i k e n d e s f o r r e t

Sagsøgte, Nordea Bank Danmark A/S, frifindes.

Inden 14 dage betaler sagsøgerne 56.000 kr. i sagsomkostninger til sagsøgte.

Janne Rostrup Hansen
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Københavns Byret, den 16. marts 2006.

Lotte Boskov Nielsen, overassistent